

A KÜLÖNLEGES MŰVELETI ZÁSZLÓALJ JAVASOLT SZERVEZETI FELÉPÍTÉSE

A szerző felvázolja a kutatási eredményei alapján, a különleges műveleti zászlóaljnak az általa elgondolt szervezeti felépítését és bemutatja a főbb alegységeit.

A tanulmányt elsősorban a témakörrel foglalkozó szakemberek figyelmébe ajánljuk, de az oktatás-képzés folyamatában is jól használható, az érdeklődő olvasók számára pedig hasznos forrás az ez irányú ismeretbővítéshez.¹

BEVEZETÉS

„Egy kis kötelék hadműveleti vagy hadászati célok elleni alkalmazásának sikere általában különlegesen felszerelt, kiképzett és átlag feletti képességekkel bíró személyeket kíván, akik olyan módszereket alkalmaznak, melyek a hagyományos kötelékekre nem jellemzők.”²

Ebben a cikkben szeretném bemutatni, hogy a kutatásaim szerint miként határoznám meg a különleges műveleti zászlóalj szervezeti felépítését, főbb vonalakban. Figyelembe véve mindazon feladatokat, tevékenységeket, amelyet a zászlóalj kaphat. Kiindulási alapom az úgynevezett önálló zászlóalj, amely képes tagjait kiválogatni, kiképezni, felkészíteni és természetesen logisztikailag is kiszolgálni. Összehasonlítási alapként előljáróban ismertetem kivonatosan, pár meghatározó ország különleges egységének szervezeti felépítését.

Egyesült Királyság: A brit haderő különleges műveleti erőihez tartozó SAS³ egy olyan egység, amelyet a II. világháborúban hoztak létre és az egyik legtöbbet „foglalkoztatott” katonai szervezet. A magját az úgynevezett „SABRE”⁴ harci századok alkotják. Minden század négy, egyenként 16 fős osztagból áll: ejtőernyős, hegyi, sarkvidéki, és sivatagi gépjárműves, illetve partvidéki műveletekhez csónakos szakasz, és gyorsreagálású szakasz. Az osztagokon belül 4 fős harcoló járőrt alakítanak ki, amelyet általában egy-egy híradó, műszaki/robbantási, egészségügyi és nyelvspecialista alkot.

Amerikai Egyesült Államok: A zöldsapkásokat a világ legnagyobb különleges erejeként tarthatjuk számon. Összesen hét, egyenként kb. 1200 fős Green Berets csoport van. Legkisebb műveleti egysége az un. A csoport, amely 12 fő hivatásos katonából áll. Parancsnoka százados és a műveletirányító tiszt főhadnagy. A csoport többi tagja tiszthelyettes, akik rendelkeznek az öt speciális kiképzettség egyikével. Minden csoportban van: 2 fő híradó specialista, 2 fő egészségügyi, 2 fő műszaki, 1 fő nehéz és könnyűfegyver kezelő, 1 fő tapasztalt hadműveleti tiszthelyettes és segítőtje, aki a tervezésért, kiképzésért és a hírszerzésért felelős. Minden csoport rendelkezik még egy (két) mesterlövénnyel. Szintén végrehajtanak keresztképzéseket, nyelvi képzéseket.

Oroszország: Az orosz szárazföldi különleges erőknél (Specnaz)⁵ négy nagy csoport létezik. Két egységét a Szövetségi Biztonsági Szolgálat ellenőrzi. Az Specnaz Alfa csoport elsődleges feladata a terroristák elleni harc. A második egysége a Vega csoport a kiemelten fontos létesítmények biztonságáért felel. A Specnaz MVD csoportot leginkább az USA rangereihez lehetne hasonlítani. A Specnaz GRU csoport inkább a brit SAS megfelelője. A műveleti egységekre

¹ A tanulmány a TÁMOP-4.2.1.B-11/2/KMR-2011-0001számú „Kritikus infrastruktúra védelmi kutatások” című pályázat keretében: A „Civil-katonai partnerség” alprogram „Humánvédelem- békeműveleti és vészhelyzet-kezelési eljárások fejlesztése, kiemelt kutatási terület (KKT) támogatásával készült.

² JP 3-05 Doctrine for Joint Special Operations

³ Special Air Service – SAS - Különleges Légi Szolgálat

⁴ Sabre - Szablya

⁵ Войска специального назначения - Különleges Rendeltetésű Alakulatok

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

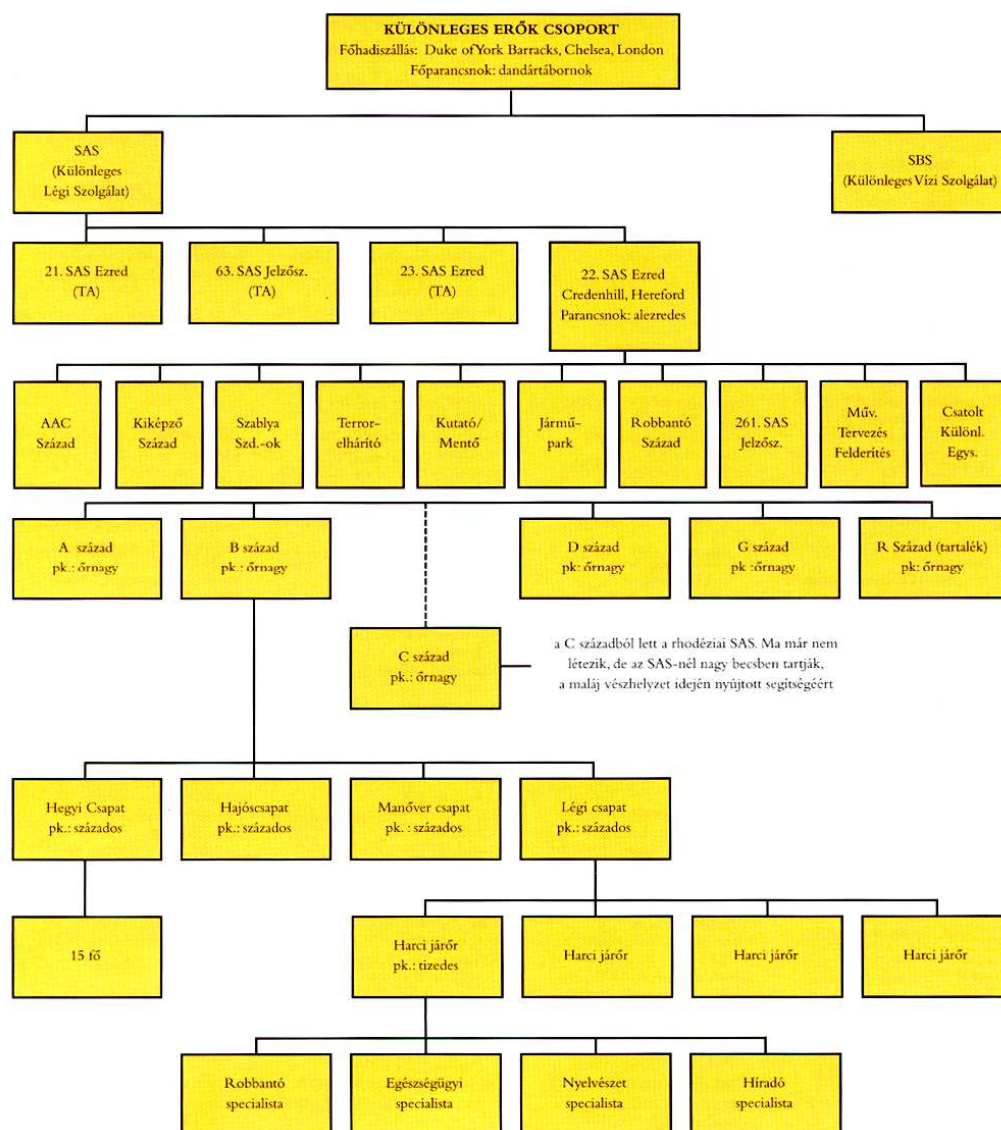
Budapest, 2012.

5. évfolyam 1-2. szám

DR. FORRAY László

jellemző a négy és tíz fő közötti csoportlétszám. Megtalálhatók bennük a különböző specialisták: híradó, mesterlövész, műszaki, ejtőernyős, stb.... Egymás szakterületére nincsenek kiképezve.

Az alábbi 1. számú ábra a brit hadsereg Különleges Légi Szolgálatának, 22. SAS ezredének szervezeti felépítését mutatja be.

1. számú ábra
A brit hadsereg Különleges Légi Szolgálatának, 22. SAS ezredének szervezeti felépítése.⁶

Magyarország: 1948-ban rendelték el az arra alkalmas ejtőernyős hivatásos állományból a kiképző keret felállítását. 1948 októberében, Szolnokon alakult meg az első ejtőernyős század. 1949. 03.01-én megalakult az „Első Honvéd Önálló Ejtőernyős Zászlóalj”. 1950. szeptember, a légierő kötelékéből és áthelyezték a kaposvári lövészezred harmadik zász-

⁶ Ryan, Mike. – Mann, Chris, Stilwell, - Alexander: A világ különleges katonai alakulatai.p.251.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

Budapest, 2012.

5. évfolyam 1-2. szám

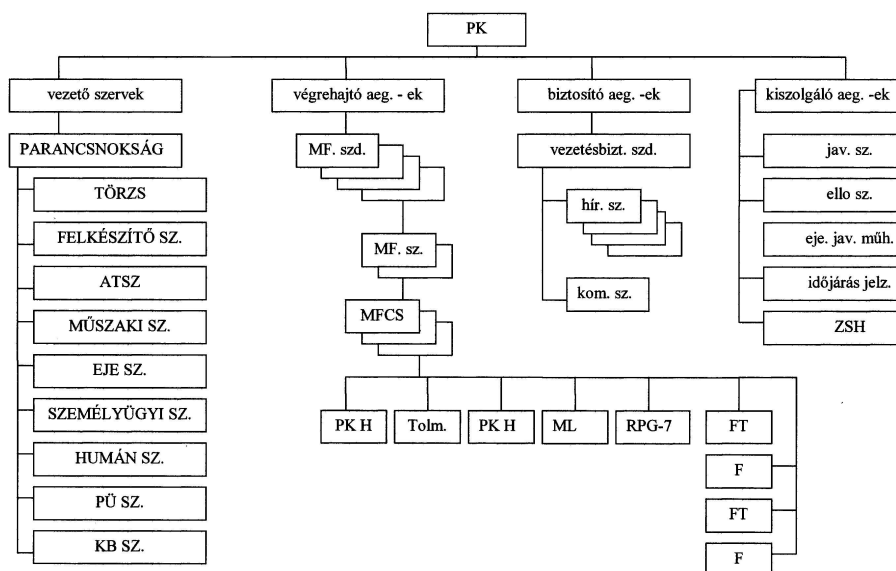
DR. FORRAY László

lőaljának. 1951 őszén, a zászlóalj „62. Önálló Ejtőernyős Zászlóalj” néven újjászervezték Székesfehérvár – Sóstó repülőtéren állomásozott, de 1954. november 30-án megszüntették. 1959.12.01-én, Budapesten, MN 7000 fedőnéven újjalakították az alegységet, a megalakításával a cél az volt, hogy kibővítsék a felderítést egy új felderítési nemmel, a mélységi felderítéssel. „A századot 1962 őszén zászlóaljja szervezik át (4 mélységi felderítőszakasszal), majd 1963 augusztusában az alakulat Szolnokra diszlokál. Az új elnevezés 34. Önálló Különleges Felderítő Zászlóalj (fedőszáma MN 3100), parancsnok: Mikula János őrnagy.”⁷

Ebből az idézetből látható, hogy nem csak ma neveztek a zászlóaljat különlegesnek, de nem csak az elnevezésében volt különleges, hanem szervezetében, feladataiban is megfelelt az akkori, II. világháború utáni amerikai, brit és orosz típusú speciális célokra szánt csapatoknak. Ajánlom a mai, fiatalabb generációnak elolvasásra a 1970 – 1990 évek között kiadott mélységi felderítő szabályzatokat, a jelenlegi különleges műveleti elvekkkel való összehasonlítás céljából, meg fogják tapasztalni nagyon sok azonosság található az akkori, és a mostani feladatok között. Illetve javasolom áttanulmányozásra, Boda József értekezését: A mélységi felderítés fejlődése, helye, szerepe az új védelmi alapelvekben.⁸ Régi kollégám szavajárását idézve: „A kanálban nem kell újra feltalálni a görbületet. Csak alkotó módon alkalmazni kell az ismereteket, tapasztalatokat, amelyeket elődeink megalkottak, átéltek.”⁹

A világban a hidegháború megszűnése utáni új típusú kihívások természetesen hatással voltak ezen csapatok szervezeti kialakítására, alkalmazási módjaikra, amelyek napjainkig is változások alatt vannak. Az alábbi ábrán a szolnoki mélységi felderítő zászlóalj szervezete látható, amely megalakulásától fogva hadsereg közvetlen alárendeltségben, de a MNVK¹⁰ 2. Csoportfőnök irányítása alatt volt. A zászlóalj önállóan válogatta ki és képezte ki a megfelelő katonákat saját magának. A kiképzési feladatokat az 1. mélységi felderítő század látta el és a kiképzés, felkészítés után adta át a harcosokat a zászlóalj többi százada és szakaszai számára. Mellette kiképzést folytatott a hadosztályok alárendeltségébe tartozó, különböző szakbeosztású mélységi felderítő katonák számára.

A 2. számú ábra a Bercsényi László mélységi felderítő zászlóalj háborús szervezetét mutatja be.

2.sz. ábra: A Bercsényi László mélységi felderítő zászlóalj háborús szervezete¹¹

⁷ Katonai ejtőernyőzés Magyarországon. ZMNE. Budapest. 2005. p. 49.

⁸ Boda József: A mélységi felderítés fejlődése, helye, szerepe az új védelmi alapelvekben. - Egyetemi doktori értekezés, ZMNE, 1995.

⁹ Dr. Négyesi Lajos alezredes, volt MN 9027 mélységi felderítő csoportparancsnok, hadtest mélységi felderítő főtiszt

¹⁰ MNVK - Magyar Néphadsereg Vezérkar 2. Csoportfőnöksége

¹¹ Boda József: A mélységi felderítés fejlődése, helye, szerepe az új védelmi alapelvekben. Egyetemi doktori értekezés. p. 133.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

DR. FORRAY László

Budapest, 2012.
5. évfolyam 1-2. számA KÜLÖNLEGES MŰVELETI ZÁSZLÓALJ SZERVEZETI FELÉPÍTÉSE ¹²

A kutatási eredményeim alapján szeretném bemutatni a különleges műveleti zászlóalj felépítésének változatát és a főbb szerkezeti egységek feladatait.

A KÜLÖNLEGES MŰVELETI ZÁSZLÓALJ SZERVEZETI ELEMEI ÉS FUNKCIÓI

A kutatásnál a kiindulási alapom volt az, hogy a szervezeti felépítéskor figyelembe vettem, azt hogy milyen elvárásoknak kell megfelelnie a zászlóaljnak, és milyen típusú feladatai lehetnek az egységnek békeidőben és az alkalmazási időszakokban. A kapott eredmények megvizsgálása után felvázolom a zászlóalj szervezetét, figyelembe véve más NATO és EU országok különleges alakulatainak szervezeti felépítését is.

A KÜLÖNLEGES MŰVELETI ZÁSZLÓALJAL SZEMBENI FŐBB ELVÁRÁSOK ÉS FELADATOK:

Főbb elvárások:

- legyen képes a katonai műveletek teljes spektrumában a különleges erők által végrehajtandó három alpművelet (*katonai felderítés és megfigyelés, közvetlen műveletek, katonai segítségnyújtás*) végrehajtására;
- a műveleti területre legyen képes szárazföldi-, légi-, tengeri úton be, illetve onnan megegyező módokon kijutni;
- legyen képes modern, kis tömegű, megbízhatóan alkalmazható, mobil, valamint kis valószínűséggel felderíthető eszközöket felhasználva biztonságos összeköttetést létesíteni és fenntartani a műveleti részlegek, valamint a műveletet irányító parancsnokság között;
- legyen képes harcászati előretolt műveleti részlegeket működtetni ellenséges, vagy ellenség által elzárt területeken, nagy mélységben;
- legyen képes alkalmazott részlegeit felderítési adatokkal ellátni, valamint irányítani azokat;
- legyen képes különleges műveleti feladattervezést végrehajtani;
- legyen képes több nemzeti összhaderőnemi alkalmi harci kötelék részeként tevékenykedni;
- legyen képes ellenséges, vagy ellenség által elzárt területen harcképesség megőrzésére;
- legyen képes más kultúrákkal, közösségekkel kapcsolatot teremteni/ együttműködni;
- legyen képes – más erőkkel együttműködésben – biztosítani az erők megóvását;
- legyen összetevőiben speciálisan kiválasztott-, kiképzett- és felszerelt erősokszorozó tényező;
- legyenek elemei békében, válsághelyzetben és háborús körülmények között önállóan, vagy hadműveleti szervezetben, meghatározott ideig alkalmazhatóak;
- legyen struktúrájában kis létszámú, feladatorientált, kezdeményező csoportok összessége;
- legyen megbízható, rejtett, titkos híradása (hang-adattovábbítás), műholdas eszközön keresztül is;
- legyen képes a műveleti elemeinek tartós fenntartására az ellenség által megszállt területen is;
- legyen képes nyílt-, rejtett, vagy titkos alkalmazás végrehajtására;
- legyen túlélési, elszakadási és menekülési képessége;
- legyen képes az alkalmazott (saját) erők védelmének biztosítására;
- legyen képes megfelelni a NATO és az EU megfelelési követelményeinek, a nemzeti érdekeknek és a nemzetközi környezet változásainak.

¹² A különleges műveleti zászlóalj szervezeti felépítését az 1. számú melléklet tartalmazza

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

Budapest, 2012.

5. évfolyam 1-2. szám

DR. FORRAY László

Főbb feladatok:

- A katonák kiválasztása, mindenoldalú felkészítése az előttük álló különleges feladatok eredményes végrehajtására;
- a kiképzett katonák ütőképes alegységgé kovácsolása;
- a kiképzés mindenoldalú biztosításának megteremtése;
- a személyi állomány, az alegységek általános katonai és szakkiképzésének, harcászati felkészítésének, összekovácsolásának végrehajtása;
- a szervezeti keret és a hozzá tartozó logisztikai háttér biztosítása;
- a harcoló századok csoportjai (szakaszai) alkalmazásának megtervezése, megszervezése;
- az előljáró törzsek többoldalú információval történő ellátása, békeidőben és harci feladat alkalmával;
- tájékoztatni az előljárót a zászlóalj meglévő képességeiről, korlátairól;
- minősített esetben az összekötők biztosítása az előljáró által kijelölt, meghatározott törzsek állományába;
- a minősített időszakban az alkalmazásra kerülő csoportok (szakaszok) mindenoldalú felkészítése az adott feladatra, feladatokra;
- az előljárótól kapott feladat, feladatok maradéktalan végrehajtására irányuló törekvés;
- a harci technikai eszközök, anyagok, harc- és gépjárművek megóvása, karbantartása, hadrafoghatóságának biztosítása;
- a katonai szervezet magasabb készenléthez helyezhetőségének biztosítása;
- az ország fegyveres védelmében való részvétel során különleges műveleti feladatok végrehajtása önállóan, vagy együttműködve más katonai szervezetekkel, rendvédelmi szervekkel, nemzeti, illetve nemzetközi parancsnokság alárendeltségében;
- katonai erő alkalmazását igénylő, váratlan (speciális) események megoldása;
- alegységeivel a NATO doktrínákban meghatározott különleges műveleti feladatok (különleges felderítés, közvetlen katonai műveletek, katonai segítségnyújtás) és az ezekhez kapcsolódó tevékenységek végrehajtása nemzeti alárendeltségben, illetve különleges műveletekben való részvétel a szövetségben vállalt kötelezettségekből eredő feladatok teljesítése során;
- terrorizmus elleni harc katonai feladatainak végrehajtása;
- a békeműveletekben vállalt feladatok teljesítésében való részvétel;
- béke és háborús kutató-mentő feladatokban való részvétel;
- külön tervekben meghatározottak szerint válságkezelésben való részvétel.

A fentiekben leírtak és más egyéb ezekkel összefüggő tevékenységek, szabályzók, feladatok kell, hogy meghatározzák a különleges műveleti zászlóalj összetételét, szervezetét.

A ZÁSZLÓALJ PARANCSNOKSÁG

A zászlóalj parancsnokság és a törzs vezeti és irányítja a zászlóalj századait/csoportjait és a megerősítéseket. Kiegészítésekkel képes Magyar Honvédség Különleges Műveleti Parancsnoksággént funkcionálni. Harci alkalmazás esetén az Előretolt Műveleti Bázison három részre tagozódva hajthatják végre a vezetést.

Az Előretolt Műveleti Bázison kialakításra kerülnek:

- hadműveleti központ;
- támogató központ;
- híradó központ.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

Budapest, 2012.
5. évfolyam 1-2. szám

DR. FORRAY László

A zászlóalj parancsnokság továbbá:

- irányítja a századok és csoportok felkészítését és kiképzését;
- irányítja, szervezi és tervezi az alkalmazott század (ok) és csoportok tevékenységét.

A ZÁSZLÓALJTÖRZS ¹³

A különleges műveleti zászlóalj törzse nyolc részlegből épül fel. A vezetéséért a zászlóalj törzsfőnöke felel. Az előjáró feladatokat határoz meg számára, és felel azok maradéktalan végrehajtásáért a neki alárendelt állomány felé. A törzsfőnök feladata a századok napi és harci életének közvetett irányítása. Feladata még az elvégzendő feladatokhoz, kiképzéshez a megfelelő háttér biztosítása. A zászlóalj törzsének felépítése, feladatköre hasonló a lövészdandárokban lévő lövésszászlóaljok törzsének felépítéséhez, feladatköréhez.

TÁMOGATÓ ÉS VÉGREHAJTÓ ALEGYSÉGEK

EGÉSZSÉGÜGYI KÖZPONT

Az egészségügyi központ, felelős a zászlóalj, az alárendeltek és a megerősítői állomány egészségügyi ellátásáért. Ez magába foglalja a zászlóalj szintű egészségügyi ellátását a törzsnek, a századoknak és a csoportoknak. Feladata még az azonnali elsősegélynyújtás, az elsődleges fogorvosi ellátás, és a megelőző orvosi ellátás.

ZÁSZLÓALJ LOGISZTIKAI SZÁZAD

A zászlóalj logisztikai századának feladata a napi élet logisztikai és adminisztratív jellegű kiszolgálása. A század parancsnoka a zászlóalj második legmagasabb beosztású logisztikai tisztjeként, vezeti a század és a megerősítésként kapott katonákat.

A KÜLÖNLEGES KIKÉPZŐ SZÁZAD ¹⁴

A különleges kiképző század, századtörzsből és három kiképző szakaszból áll. A kiképző szakaszok felépítése egyforma. A kiképző század törzs felépítése megegyezik a különleges műveleti századok törzsével, kivétel, hogy itt nincsen felderítő zászlós.

A különleges kiképző század felelős a csoportok szakirányú felkészítéséért, a kiképzések tervezéséért és szervezéséért. A század parancsnoka szoros együttműködésben a zászlóaljparancsnok helyettessel, az S3 részleg vezetővel és a század parancsnokokkal tervezi és szervezi a csoportok kiképzését. A különleges kiképző század alkalmazás esetén a zászlóalj közvetlen műveleti csoportjaiként alkalmazható.

A KÜLÖNLEGES KIKÉPZŐ SZÁZADTÖRZS SZEMÉLYI ÖSSZETÉTELE

A különleges kiképző századtörzs az alábbi személyekből áll:

- századparancsnok (őrnagy);
- századparancsnok helyettes (százados);
- vezénylő zászlós (törzsszászlós);
- logisztikai tiszthelyettes (főtörzsőrmester);
- személyügyi tiszthelyettes (törzsőrmester);
- fegyverzettechnikai tiszthelyettes (főtörzsőrmester);

¹³ A különleges műveleti zászlóalj törzs szerkezeti felépítését a 2. számú melléklet mutatja be

¹⁴ A különleges kiképző század szervezetét a 3. számú melléklet mutatja be

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

Budapest, 2012.

5. évfolyam 1-2. szám

DR. FORRAY László

- század nyilvántartó tiszthelyettes (törzsőrmester);
- gépjárművezetők (5 fő szakaszvezető).

A KÜLÖNLEGES KIKÉPZŐ SZAKASZOK FELÉPÍTÉSE

A kiképző szakaszok azonos felépítésűek. Állnak: szakasz törzsből, egy kiképző részlegből és hat különleges kiképzői csoportból (KKCS). A különleges kiképző szakaszoknál a különleges kiképző csoportok bűvár/ejtőernyős/gépjárműves képzettségűek.

A szakasz törzs az alábbi személyekből áll:

- egy fő szakaszparancsnokból (százados);
- egy fő szakasz tiszthelyettesből (törzszászlós);
- egy fő szakasznyilvántartóból (szakaszvezető);

A KÜLÖNLEGES KIKÉPZŐ RÉSZLEGEK FELÉPÍTÉSE ¹⁵

A különleges kiképző részlegekben huszonegy tiszthelyettes tevékenykedik. Ők ezen beosztásuk betöltése előtt a különleges századok aktív tagjai voltak és a képzés meghatározott részterületeire specializálódtak.

Harcászati kiképző raj az alábbi személyekből áll:

- harcászati/hadműveleti kiképző tiszthelyettes (2 fő, törzszászlós/zászlós);
- tereptan kiképző tiszthelyettes (2 fő, zászlós);
- lökiképző/fejtőernyős technikus tiszthelyettes (2 fő, zászlós).

Szakkiképző raj az alábbi személyekből áll:

- ejtőernyős kiképző tiszthelyettes (2 fő, törzszászlós/zászlós);
- bűvár kiképző tiszthelyettes (2 fő, zászlós);
- hegyi oktató kiképző tiszthelyettes (2 fő, zászlós).

Technikai kiképző raj az alábbi személyekből áll:

- informatikus kiképző tiszthelyettes (1 fő, törzszászlós);
- műszaki kiképző tiszthelyettes (2 fő, zászlós);
- felcser (egészségügyi) kiképző tiszthelyettes (2 fő, zászlós);
- vegyvédelmi kiképző tiszthelyettes (2 fő, zászlós);
- híradó (távírási) kiképző tiszthelyettes (2 fő, zászlós).

A különleges kiképző részleg állományába nem engedhető meg más alakulatokból toborzott, áthelyezett személyek beosztásba helyezése, mert az itt dolgozó állomány tudása, harci és kiképzési tapasztalata a biztosíték a különleges zászlóaljhoz érkező katonák magas szintű, cél és feladatirányos kiképzésének.

Az alapvető követelmények a kiképző tiszthelyettesekkel szemben: Az adott szakterületén magas szintű tapasztalat, taktikai képzettség, emberi - szakmai rátermettség. A kiképző oktató, felügyelő, irányító, értékelő, példát mutat a kiképzés teljes ciklusán keresztül. Csak a zászlóalj állományából kerülhetnek ebbe a beosztásokba.

A KÜLÖNLEGES KIKÉPZŐ CSOPORT ¹⁶

A különleges kiképző csoportok felépítése különbözik a harcoló századok csoportjainak felépítésétől. A háromféle alkalmazási módú csoportban nyolc – nyolc kiképzendő katona van. A kiképzés/felkészítés során így lehet a leghatásosabban felkészíteni a katonákat a későbbiek folyamán előtűk álló feladataik ellátására. A kiképzést specialistánként össze-

¹⁵ A különleges kiképző részleg szervezetét a 4. számú melléklet mutatja be

¹⁶ A különleges kiképző szakasz/csoport szervezetét az 5. számú melléklet mutatja be

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

Budapest, 2012.

5. évfolyam 1-2. szám

DR. FORRAY László

vontan hajtják végre. A harcászati feladatok végrehajtásakor négy fő kiképzővel kiegészülve hajtják végre a kapott feladatot, szimulálva/begyakorolva a leendő különleges műveleti csoport szerinti végrehajtást.

A KÜLÖNLEGES MŰVELETI SZÁZAD¹⁷

A különleges műveleti század felépítését a legutóbbi nemzetközi háborús tapasztalatok alapján az alábbiak szerint javasolom összeállítani, olyan módon, hogy feleljen meg a XXI. század által a különleges műveleti alakulatok elé állított kihívásoknak.

A különleges műveleti század: századtörzsből és négy különleges műveleti szakaszból áll.

Alkalmazás esetén a műveleti századtörzs lehet egy többfunkciós vezetési és irányítási egység, többféle alkalmazhatósági iránnyal lehet:

- század előrevetett műveleti bázis;
- különleges műveleti irányítási és vezetési egység;
- izolációs létesítmény.¹⁸

Ezen tevékenységek ellátásához a század törzsnek információkra van szüksége a légierőtől, vagy a honvédség más egységeitől (pld: *KFH, HUMINT, időjárás előrejelző*).

A műveleti századtörzs alkalmazható különleges műveleti feladatok végrehajtására meghatározott műveleti területen specifikus célok érdekében.

A különleges műveleti század tervezi és végrehajtja a különleges műveleti feladatokat a harctevékenységek teljes spektrumában (békeállapot – konfliktus – háború).

A KÜLÖNLEGES MŰVELETI SZÁZAD FELADATA:

- kiképezi és felkészíti a csoportokat a harci alkalmazásra;
- század előrevetett műveleti bázissá alakul és tevékenykedik a zászlóalj C2 (vezetési és irányítási képességeinek) megnövelése céljából;
- kirakást és kiemelést hajt végre – földön, vízen, levegőből;
- műveleti feladatokat hajt végre elzárt, vagy ellenséges területen a minimális külső irányítás és segítségnyújtás mellett;
- kapott feladatának megfelelően szervezi, kiképezi, irányítja, és tanácsokkal látja el a gerilla erőket ezred szintig;
- kiképezi, tanácsokkal látja el a hazai katonai egységeket, társszerveket, szolgálatokat;
- különleges műveleti irányítási vezetési egységként tevékenykedik a magasabb egységek alkalmi harci kötelékek törzsében;
- kapott feladatának megfelelően szervezi, tanácsokkal látja el a gerilla erők területi parancsnokságát a meghatározott műveleti területen;
- felmérő csoportként (pilot team) tevékenykedik, felméri az ellenálló erők képességeit, korlátait, a segítségnyújtás lehetőségeit;
- izolációs létesítményt alakít ki és üzemelteti a zászlóalj, vagy a csoportok számára;
- meghatározott különleges műveleti feladatokat hajt végre a zászlóaljparancsnok parancsára.

¹⁷ A különleges műveleti század szervezetét a 6. számú melléklet mutatja be

¹⁸ A harcfeladatra történő felkészülés és tervezés helyszíne

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

Budapest, 2012.
5. évfolyam 1-2. szám

DR. FORRAY László

A KÜLÖNLEGES MŰVELETI SZÁZADTÖRZS SZEMÉLYI ÖSSZETÉTELE

A különleges műveleti századtörzs az alábbi személyekből áll:

- századparancsnok (őrnagy);
- századparancsnok helyettes (százados);
- vezénylő zászlós (törzszászlós);
- logisztikai tiszthelyettes (főtörzsőrmester);
- személyügyi tiszthelyettes (törzsőrmester);
- fegyverzettechnikai tiszthelyettes (főtörzsőrmester);
- felderítő zászlós (zászlós);
- század nyilvántartó tiszthelyettes (törzsőrmester);
- gépjárművezetők (5 fő szakaszvezető).

A KÜLÖNLEGES MŰVELETI SZAKASZOK FELÉPÍTÉSE

A különleges műveleti század állományából négy különleges szakaszt lehet kialakítani. A szakaszoknak az alapvető feladaton felül egy speciális alkalmazási módot és két prioritási alkalmazási területet (különleges feladatot) kell ismerniük és bármilyen körülmények között, kell alkalmazni tudniuk.

A KÜLÖNLEGES MŰVELETI SZAKASZOK SPECIALIZÁCIÓJA

A különleges műveleti szakaszok az alábbiak szerint specializálódnak:

- különleges mesterlövész szakasz (terrorista elhárító feladatok, nem hagyományos harctevékenység);
- bűvár különleges műveleti szakasz (terrorista elhárító feladatok, katonai segítségnyújtás);
- hegyi különleges műveleti szakasz (közvetlen műveletek, nem hagyományos harctevékenység);
- ejtőernyős különleges műveleti szakasz (különleges felderítés, információs műveletek);

A zárójelben a szakaszok által végrehajtható feladatok és a végrehajtás céljainak prioritási sorrendje látható. A prioritási sorrend az alkalmazhatóság befolyásoló tényezője. Minden szakasznak két alkalmazási területen kiemelkedő kiképzettségi szintet kell elérnie. A fennmaradó négy alkalmazási területen is alapvetően megfelelő felkészültségi szinttel kell rendelkezniük.

A szakaszok alapvető felépítése az említett speciális alkalmazási módoktól és alkalmazási területektől függetlenül egyforma.

A KÜLÖNLEGES MŰVELETI CSOPORTOK FELÉPÍTÉSE¹⁹

A különleges műveleti csoport tervezi és végrehajtja a különleges műveleti feladatokat.

A különleges műveleti csoport elsődleges feladata a katonai felső vezetés által meghatározott különleges műveleti feladatokra történő felkészülés, és ezen feladatok végrehajtása ellenséges, semleges és baráti területeken, hagyományos és nem hagyományos körülmények között. A csoport parancsnok százados, helyettese főhadnagy. A csoport rendelkezik egy hadműveleti tiszthelyetessel, aki a tervezés során a harcászati/tervezői funkciókat látja el, és egy felderítő tiszthelyetessel, aki a tervezés során a felderítő/elemezői funkciókat látja el.

¹⁹ A különleges műveleti csoport szervezetét a 7. számú melléklet mutatja be

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

Budapest, 2012.

5. évfolyam 1-2. szám

DR. FORRAY László

A csoportban található továbbá két-két fő minden különleges műveleti szakterületből (egészségügyi specialista, híradó specialista, műszaki specialista, fegyveres specialista). Rendfokozatuk: tiszthelyettes. Ezáltal a 12 fős csoport két hat fős tűzcsoporttá osztva is képes műveleti feladatok ellátására, amennyiben a helyzet úgy kívánja.

Az Alfa tűzcsoportban a csoportparancsnok a parancsnok, a Bravo tűzcsoportban a csoportparancsnok helyettes a parancsnok, míg a tűzcsoport parancsnok helyettesi feladatokat a felderítő és a hadműveleti tiszthelyettes látja el. A tűzcsoportokban minden speciális képességű műveleti katonából egy-egy található.

Minden műveleti században található három csoport, amely vízi és víz alatti műveletek végrehajtására specializálódott, három csoport, amely hegyvidéki területen vívott harci alkalmazási-, valamint három csoport, amely katonai szabadeső ejtőernyős képességekkel rendelkezik. Minden műveleti csoport kiképezhető precíziós helység harc, katonai hegymászás, vízfelszíni műveletek, nagytávolságú gépjárműves műveletek végrehajtására, a csoport feladat listájának megfelelően.

Ezeknek megfelelően a műveleti csoport, képes:

- tervezni és végrehajtani különleges műveleti feladatokat önállóan, vagy nagyobb egység részeként;
- kijutni a meghatározott műveleti területre földön, vízen, levegőben;
- kiemelés, visszaszivárgást végrehajtani a műveleti területről földön, vízen, levegőben;
- különböző műveleti feladatokat végrehajtani elzárt vagy ellenséges területen minimális külső irányítás és segítségnyújtás mellett;
- szervezni, kiképezni, irányítani, és tanácsokkal ellátni gerilla erőket zászlóalj szintig;
- kiképezni, tanácsokkal ellátni más hazai katonai egységeket, társszerveket, szolgálatokat;
- más különleges műveleti feladatokat végrehajtani a zászlóaljparancsnok parancsára;
- tervezni és végrehajtani többnemzetiségű különleges műveleti feladatokat.

ZÁRSZÓ

Bármilyen katonai alakulat szerkezetének felépítéséhez és megértéséhez ismerni kell az alakulat rendeltetéséből következő feladatait, a különböző időszakokban végrehajtandó feladatok rendszerét, és végül magát az alakulat lehetőségeit.

A különleges műveleti zászlóalj feladata az előjáró által különböző módokon meghatározott egyéb, és különleges műveleti feladatok végrehajtására kiválasztott és kiképzett különleges műveleti katonák felkészítése. Alegységgé, különleges műveleti csoporttá való kovácsolása, és az ehhez szükséges kiképzési szervezet és feltételek, a logisztikai háttér biztosításának megteremtése a cél. Feladata továbbá még a kiküldendő szervek alkalmazásának megtervezése, megszervezése, az előjárók információkkal történő ellátása a különleges műveleti zászlóalj képességeiről, esetleges korlátozásokról. Minősített időszakban összekötők kijelölése és biztosítása az előjáró által meghatározott egységek törzsébe, törzseibe.

A különleges műveleti zászlóalj felelőssége az alkalmazásra kijelölt különleges műveleti csoportok mindenoldalú felkészítése, velük és az előjáró(k)al való megbízható összeköttetés megszervezése, biztosítása. Szükséges mértékű koordinálás végrehajtása a nemzeti és nemzetközi hírszerző, felderítő és információs szervezetekkel. Végezetül pedig: a kapott feladat maradéktalan végrehajtása.

Kutatásom és tapasztalataim alapján a különleges műveleti zászlóalj szervezeti felépítését e tényezők megteremtése határozza meg.

A vizsgált esetben, a különleges műveleti erők feladatrendszerbe tagolódó, különleges műveleti zászlóalj megalakításakor mindenképpen figyelembe kellett volna venni a szervezeti kultúrára vonatkozó követelményeket is, és az azoknak való megfelelésre az előjáró politikai és katonai szerveknek a kezdetektől törekedni kellett volna. Abból a megfontolásból is kiindulva, hogy később nagyon nehéz megváltoztatni egy már kialakult szervezeti kultúrát, ugyanis az adott

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

Budapest, 2012.

5. évfolyam 1-2. szám

DR. FORRAY László

szervezet tagjai valószínűleg ellen fognak állni a változásnak. *(Ha csak a későbbi szervezeti változás számukra kedvezőbb lehetőségeket nem jelent).*

Jelenleg, a Magyar Honvédség különleges műveleti képességének kialakításakor látom a veszélyét annak, hogy a Magyar Honvédség, vezető beosztású állományára ráerőszakolja az akaratát különböző megfontolásokból, azokra a személyekre, akik a későbbiekben e szervezeti felépítés megteremtéséért felelősek voltak, és ez a későbbiekben rá fogja nyomni a bélyegét a különleges műveleti zászlóalj ténykedésére.

Éppen ezért a különleges műveleti képesség kialakítás egyik további alapvető feladata kell, hogy legyen a szervezeti kultúra átgondolása, megalkotása és annak életbe léptetése, ugyanakkor annak felmérése, hogy az általános rendeltetésű katonai erőktől eltérő szervezeti kultúrával rendelkező különleges műveleti zászlóalj hogyan létezhet a leghatékonyabban együtt a többi hadrendi szervezeti elemmel.

A különleges műveleti zászlóalj csak akkor tud szerintem, huzamosabb ideig megfelelően működni, ha állományát meg tudja tartani hosszabb távon. Ezért állománytábláját úgy kell kialakítani, hogy a szerződéses és hivatásos állománya lássa maga előtt azt a kitűzött célt, amelyet állománykategóriájában a zászlóaljnál harcoló különleges műveleti katonaként elérhet. Természetesen a fizetését, különböző juttatásait, járandóságait is másként kell kezelni, mint a hagyományos csapatoknál hasonló beosztási kategóriában lévő katonákét.

Fontosnak tartom, hogy minél hamarabb, *(hiszen már 2006. február. 28 óta működik az alakulat)*, hogy a zászlóalj előjárói szerveinél, minden különleges műveleti szakmai számú beosztást csak olyan személy tölthessen be, a jelenlegi gyakorlattal ellentétben, aki korábban a különleges műveleti zászlóalj állományában teljesített szolgálatot. Bármennyire is irritáló lehet a jelenlegi szakembergárda részére ez a megállapításom, de csak így látom biztosítottnak, hogy a megfelelő gondolkodású és mentalitású szakembergárda foglalkozzon a zászlóalj feladataival, irányításával, mert csak ezek a katonák tudnak száz százalékosan azonosulni a különleges erők eszmeiségével és munkájukban a zászlóalj kötelékében megszerzett elméleti és gyakorlati/harci tapasztalataik is segíteni fogják őket, és ez pozitívan fog visszahatni a zászlóalj életére.

A különleges műveleti zászlóalj jelenlegi szervezetéből adódóan nem képes hasonló módon, különböző harcászati gyakorlatot végrehajtani, mint elődzászlóalja. Ennek több oka is van, melyet csak minősített okmányban tudnék leírni, de itt megemlíteném a logisztikai, kiképzési rendszerének felépítését, melyeken haladéktalanul változtatni kellene. A különleges műveleti zászlóaljat megpróbálták a külföldi haderőkben létrehozott egységek mintájára kialakítani, nem teljesen figyelembe véve azt a tény, hogy e haderők rendszere miként, és mióta épült fel, milyen módokon szervezik és támogatják a különleges műveleti erők béke- és hadi tevékenységét, illetve a létrehozott magyar különleges műveleti zászlóalj miként épül be a Magyar Honvédség rendszerébe.

Megvizsgálva a különleges műveleti zászlóalj feladatrendszerét, szervezeti felépítését megállapítottam, hogy talán földrajzilag sem megfelelő helyen hozták létre a zászlóaljat. Csalóknak és veszélyesnek látszik az a kialakult helyzet, hogy egy helyen található három alkotóeleme is a különleges műveleti erőknek, mindez alföldi környezetben. *(1990-ben a CUBIC munkacsoport is javasolta a diszlokáció megváltoztatását).*

Egy későbbi vizsgálat tárgyát képezhetné, hogy egy év időtartamot vizsgálva, békeállapotban, a különleges műveleti zászlóalj kiképzést végrehajtó állománya Magyarország területén mennyi időt és hol tölt el.

Kutatómunkám eredményei alapján arra a következtetésre jutottam, hogy a különleges műveleti zászlóalj jelenlegi szervezeti keretei között csak korlátozottan képes önállóan feladatrendszerét ellátni, ezért elengedhetetlennek látszik szervezeti struktúrájának esetleges megváltoztatása és kiigazítása. Mindezeket állítom továbbra is ismervé a „A különleges műveleti zászlóalj alkalmazási elvei (2010) Nyt. szám: 237/138” A Magyar Honvédség Összhaderőnemi Parancsnokság kiadványában megjelentettek.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE**DR. FORRAY László****Budapest, 2012.
5. évfolyam 1-2. szám**

Kulcsszavak: Különleges Műveleti Zászlóalj, Különleges műveletek, Katonai erők alkalmazása, Különleges műveleti képesség

FELHASZNÁLT IRODALOM

1. *JP 3-05 Doctrine for Joint Special Operations*
2. *Katonai ejtőernyőzés Magyarországon.* ZMNE. Budapest. 2005.
3. Boda József: *A mélységi felderítés fejlődése, helye, szerepe az új védelmi alapelvekben* - Egyetemi doktori értekezés, ZMNE, 1995.
4. *A különleges műveleti zászlóalj alkalmazási elvei.* Nyt. szám: 237/138. 2010.

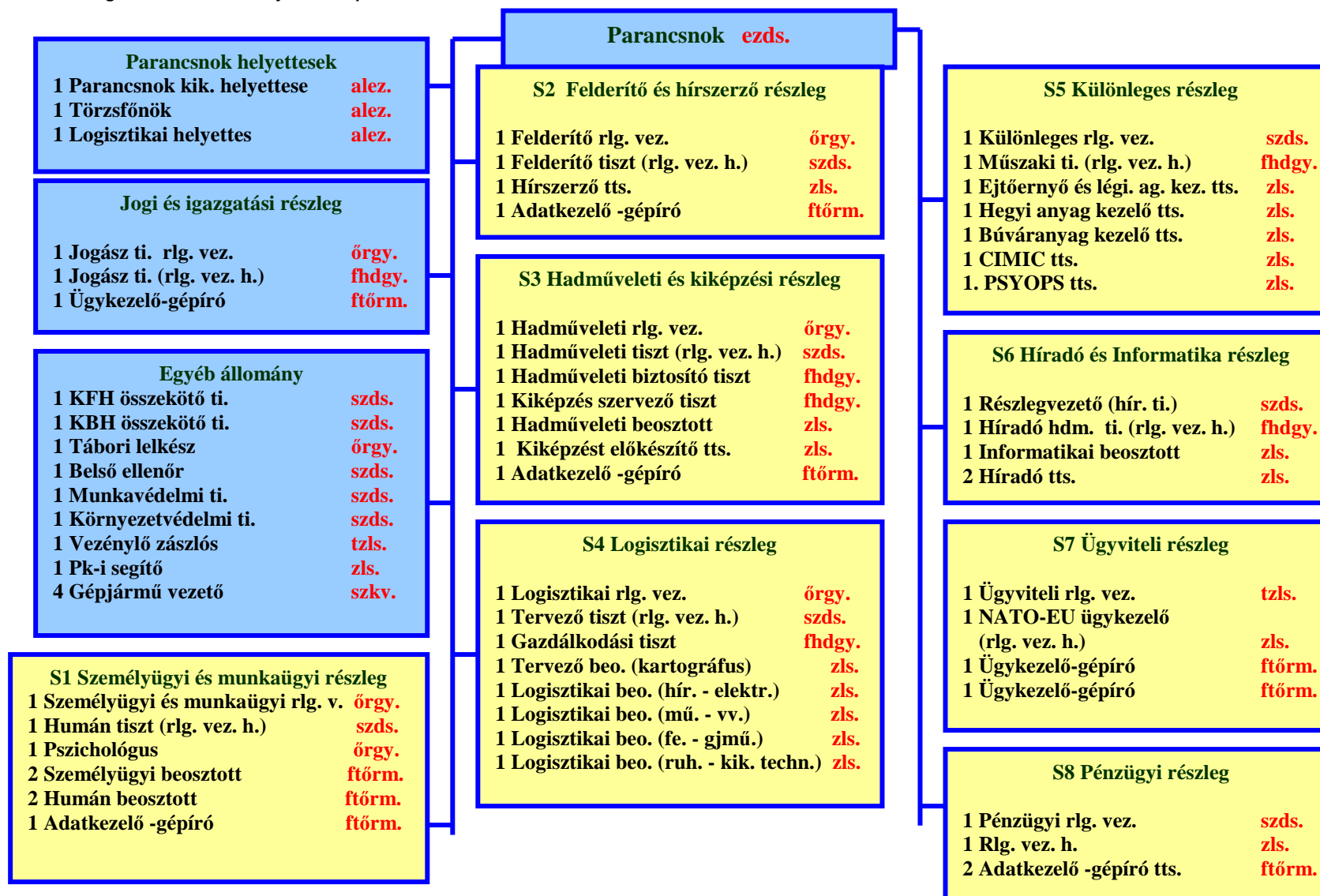
HADTUDOMÁNYI SZEMLE

Budapest, 2012.
5. évfolyam 1. szám

DR. FORRAY László

2. számú melléklet

A különleges műveleti zászlóaljtorzs felépítése

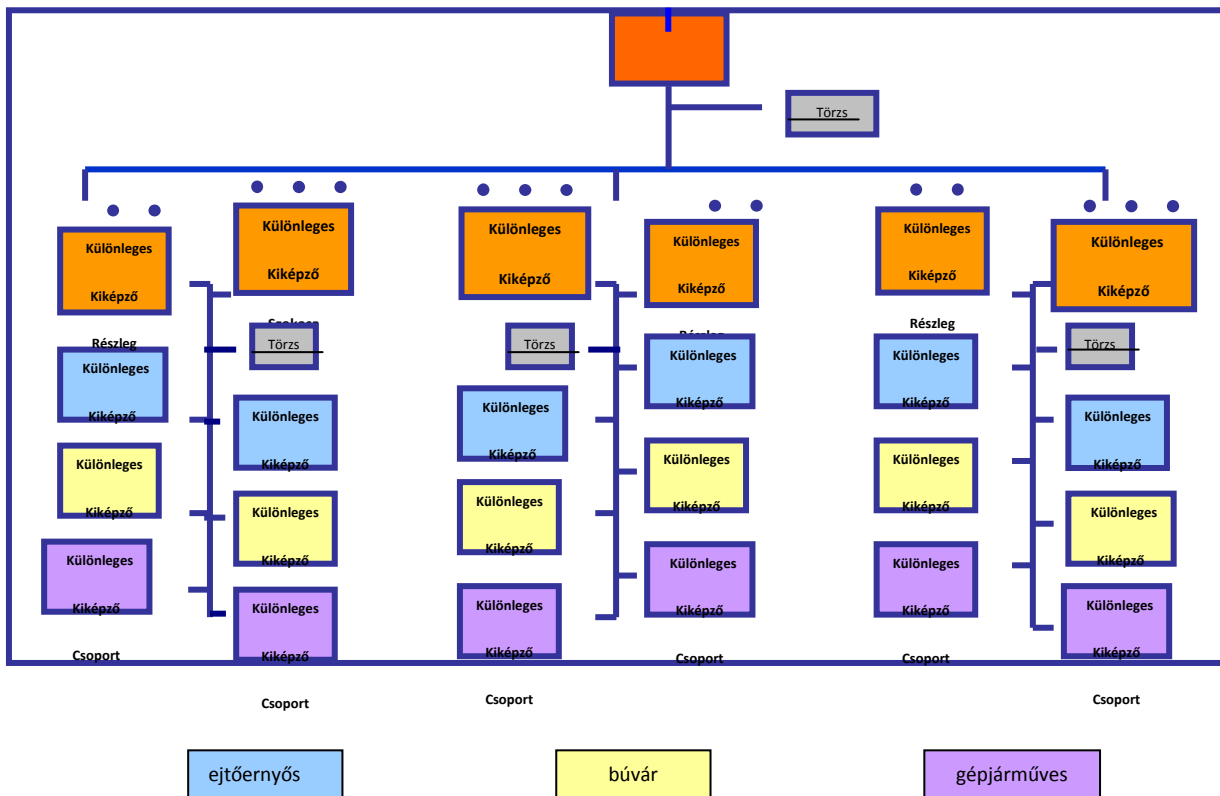
HADTUDOMÁNYI SZEMLE

Budapest, 2012.
5. évfolyam 1. szám

DR. FORRAY László

3. számú melléklet

A különleges kiképző század szervezete

4 számú melléklet

A különleges kiképző részleg összetétele

Szakasz törzs
1 Szakaszparancsnok **szds.**
1 Szakasz tiszthelyettes **tzls.**
1 Szakasz nyilvántartó **szkv.**

Harcászati kiképző részleg
1 Részlegparancsnok (taktikai) **tzls**
1 Kiképző tts. (taktikai) **zls**
1 Kiképző tts. (terepant) **zls**
1 Kiképző tts. (terepant) **zls**
1 Kiképző tts. (lőkik.-fe.) **zls**
1 Kiképző tts. (lőkik.-fe.) **zls**

Szakkiképző részleg
1 Részlegparancsnok (eje) **tzls.**
1 Kiképző tts. (eje) **zls**
1 Kiképző tts. (vízi-búvár) **zls.**
1 Kiképző tts. (vízi-búvár) **zls.**
1 Kiképző tts. (hegyi-oktató) **zls.**
1 Kiképző tts. (hegyi-oktató) **zls.**

Technikai kiképző részleg
1 Részlegparancsnok (informatikus) **tzls.**
1 Kiképző tts. (műszaki) **zls.**
1 Kiképző tts. (műszaki) **zls.**
1 Kiképző tts. (felcser, eü) **zls**
1 Kiképző tts. (felcser, eü) **zls**
1 Kiképző tts. (vv.) **zls.**
1 Kiképző tts. (vv.) **zls.**
1 Kiképző tts. (híradó) **zls.**
1 Kiképző tts. (híradó) **zls.**

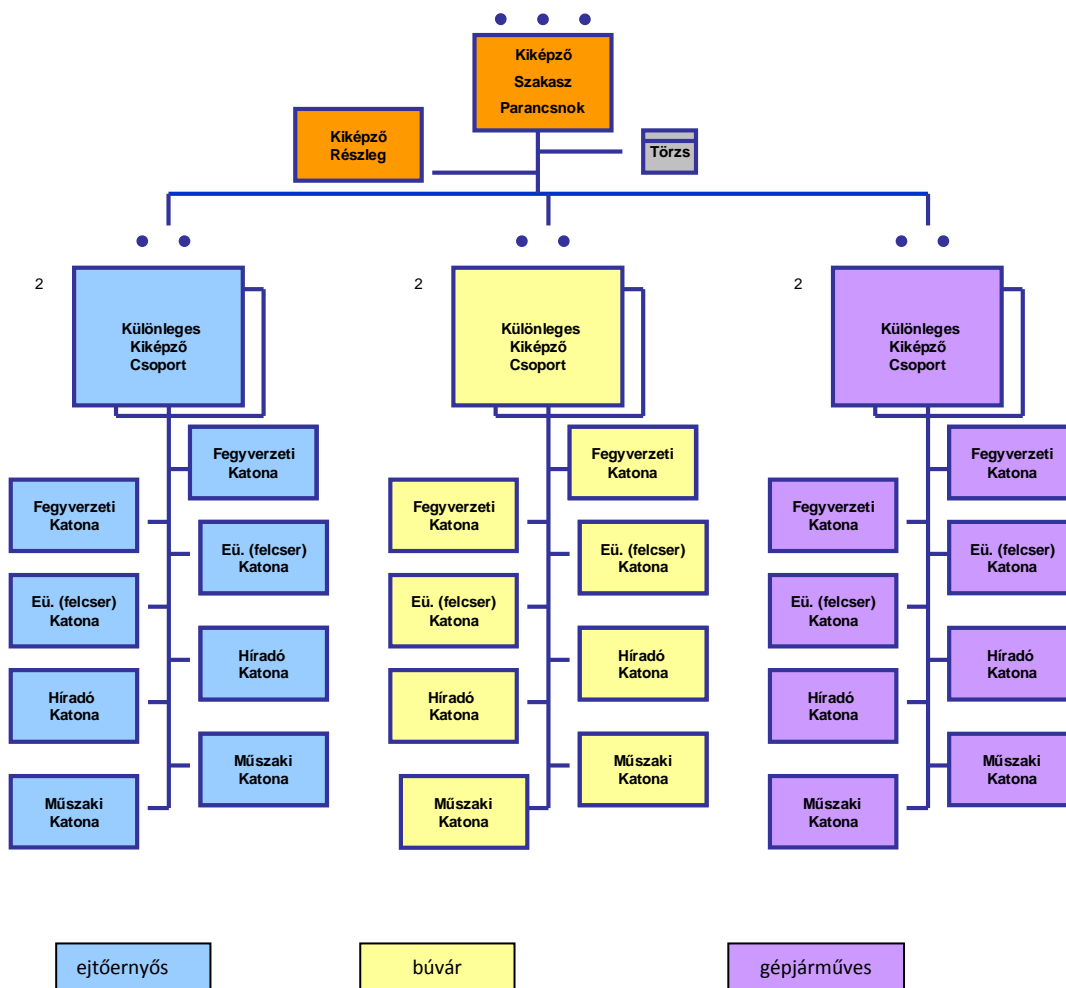
HADTUDOMÁNYI SZEMLE

Budapest, 2012.
5. évfolyam 1. szám

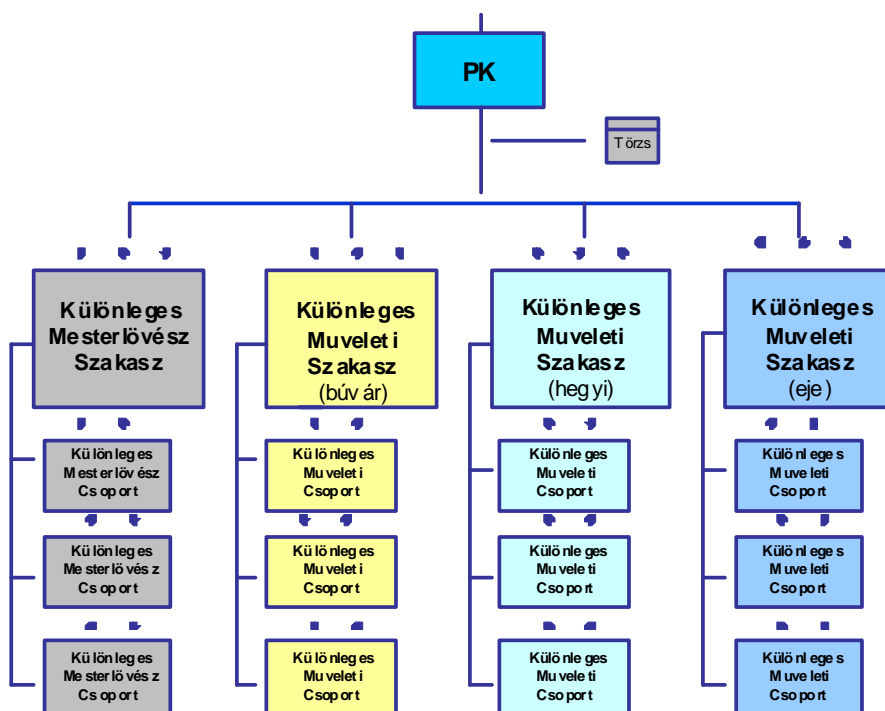
DR. FORRAY László

5. számú melléklet

A különleges kiképző szakasz/csoport szervezete

A különleges műveleti század szervezete

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

Budapest, 2012.
5. évfolyam 1. szám

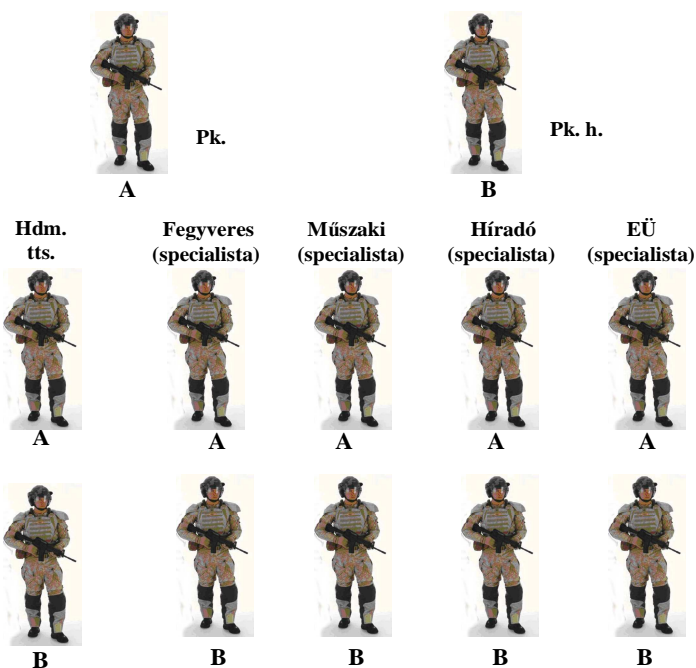
DR. FORRAY László

7. számú melléklet

A különleges műveleti csoport szervezete²⁰

Különleges Műveleti Csoport	
1 Parancsnok	(szds.)
1 Parancsnok helyettes	(fhdgy.)
1 Hadműveleti helyettes	(zls.)
1 Felderítő tiszthelyettes	(ftörm.)
1 Fegyveres specialista	(törm.)
1 Fegyveres specialista	(örm.)
1 Műszaki specialista	(törm.)
1 Műszaki specialista	(örm.)
1 Informatikai specialista	(törm.)
1 Híradó specialista	(örm.)
1 Egészségügyi specialista	(törm.)
1 Egészségügyi specialista	(örm.)

Alpha TÚCS

Bravo TÚCS

²⁰ Szerkesztette: a szerző, a jelenlegi felépítés alapján